

Üniversite Öğrencilerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Akademik Erteleme Davranışı Üzerindeki Yordayıcı Rolü

Predictive Role of Five Factor Personality Traits on Academic Procrastination Behaviour in University Students

Sayfa | 301

Ercan ARAS , Dr. Öğretim Üyesi, Iğdır Üniversitesi, ercanaras0104@gmail.com

Geliş tarihi - Received: 24 Mart 2024
Kabul tarihi - Accepted: 30 Ocak 2025
Yayın tarihi - Published: 28 Nisan 2025

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Akademik erteleme akademik bir görevin veya faaliyetin zamanında yapılmaması ve son ana kadar bekletilmesi olarak tanımlanmaktadır. Akademik erteleme davranışı üniversite öğrencileri arasında sıklıkla görülmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları cinsiyet, sınıf düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, internet kullanım süresi, sosyal medyayı kullanma amacı ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmiştir. Bu araştırma ilişkisel tarama yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırma verileri 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında toplanmıştır. Araştırma grubu % 73.9'u kadın (303 kişi) ve % 26.1'i erkek (107 kişi) olmak üzere toplam 410 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma verileri kişisel bilgi formu, Akademik Erteleme Ölçeği-Kısa form, Beş Faktör Kişilik Ölçeği'nden elde edilmiştir. Veriler Google form aracılığıyla toplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve değişkenler arasındaki etki düzeyinin belirlenmesi için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda akademik erteleme davranışının cinsiyet, sınıf düzeyi ve sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık göstermediği; internet kullanım süresi ve sosyal medyayı kullanma amacına göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Akademik erteleme ile beş faktör kişilik özellikleri arasında bir ilişki bulunmuştur. Dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, sorumluluk (özdenetimlik) ile akademik erteleme arasında negatif yönde, düşük ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucunda beş faktör kişilik özellikleri akademik erteleme davranışının yaklaşık %21'ini açıklamaktadır. Bu sonuçlara göre beş faktör kişilik özelliklerinin akademik ertelemenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular akademik erteleme davranışının altında yatan nedenlere ilişkin yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Akademik erteleme, Beş faktör kişilik özellikleri, Üniversite öğrencileri

Abstract. Academic procrastination is defined as not doing an academic task or activity on time and waiting until the last moment. Academic procrastination behaviour is frequently observed among university students. This study, academic procrastination behaviors of university students were examined in terms of gender, class level, socio-economic level, duration of internet use, purpose of using social media and five factor personality traits. This research was conducted with relational survey method. The research data were collected in the spring semester of the 2023-2024 academic year. The research group consisted of 410 university students, 73.9% female (303 people) and 26.1% male (107 people). The research data were obtained from personal information form, Academic Procrastination Scale-Short form, Five Factor Personality Scale. Data were collected through Google form. Pearson Correlation Coefficient was calculated to determine the relationship between variables and Multiple Linear Regression Analysis was performed to determine the level of influence between variables. As a result of the analyses, it was found that academic procrastination behavior did not differ according to gender, grade level and socio-economic level, but it differed according to the duration of internet use and the purpose of using social media. A relationship was found between academic procrastination and five factor personality traits. A negative, low and significant relationship was found between extraversion, agreeableness, self-discipline and academic procrastination. As a result of Multiple Linear Regression Analysis, five factor personality traits explain approximately 21% of academic procrastination behavior. According to these results, five factor personality traits

Keywords: Academic procrastination, Five factor personality traits, University students

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Extended Abstract

Introduction. Procrastination is an important behavioural problem that affects an individual's life (Kandemir, 2014). Procrastination can be defined as delaying fulfilling tasks or making decisions. Procrastination behaviour includes the behaviours related to delaying the work to be done without doing it on time and leaving it to the last moment. Many people tend to procrastinate. Procrastination behaviour is considered as an important problem in an individual's life. People often exhibit procrastination behaviour in daily life (Baltacı, 2017). It can be said that procrastination behaviour is an obstacle to academic procrastination. When the literature on procrastination behaviour is examined, academic procrastination behaviour draws attention. Academic procrastination is the most common type of procrastination (Ayan, 2020). When the studies were evaluated, it was revealed that academic procrastination is related to personality traits. In the present study, the relationship between five factor personality traits and academic procrastination behaviours in university students was examined. Kağan et al. (2010) revealed that academic procrastination is related to five factor personality traits. It can be said that personality traits contribute to the individual to maintain his/her life in a planned way and to fulfil his/her academic responsibilities on time. As a matter of fact, studies support this phenomenon. In particular, it has been revealed that academic procrastination behaviours of individuals with responsibility personality traits decrease (Moon & Illingworth, 2005; Lee et al., 2006). Lee et al. (2006) revealed that individuals with neurotic personality traits are positively related to academic procrastination behaviour. When the studies examining the relationship between academic procrastination and five-factor personality traits are examined, it is emphasised that academic procrastination is related to neuroticism and conscientiousness (Balkis & Duru, 2007). It is stated that as the level of neuroticism increases, academic procrastination behaviour increases; as the level of conscientiousness increases, academic procrastination behaviour decreases. According to Milgram and Tenne (2000), when the level of neuroticism increases, the individual postpones decision-making. In another study, it was found that procrastination behaviour was associated with impulsivity and self-control (Steel & Ferrari, 2013).

This study, academic procrastination behaviour of university students and five factor personality traits were discussed. University students carry out studies such as preparing and presenting projects, doing homework, and preparing for exams. While carrying out their academic studies, students sometimes procrastinate. These disruptions cause them to be unsuccessful in the academic field and experience some problems (Akbaş, 2019). Academic performance decreases in students who experience academic procrastination. At the same time, mental problems are experienced (Balkis & Duru, 2010). Academic procrastination reduces students' self-confidence. In addition, students who experience academic procrastination may experience negative consequences such as anger, stress, worthlessness, guilt and dropping out of university education (Düşmez, 2013). According to these results, academic procrastination negatively affects both the academic life and normal life of university students. When the research are analysed, it can be said that procrastination of academic duties and responsibilities is common among university students. In addition, it is seen that academic procrastination negatively affects academic success and causes psychological problems. Considering that academic procrastination behaviours are high among university students, it can be said that personality traits are an important source of coping with these difficulties. The limited number of studies examining five-factor personality traits and academic procrastination behaviours in the literature shows that these studies are needed.

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Method. This study the relationship between five factor personality traits and academic procrastination behaviour of university students was examined. Relational survey model was used in the research. Relational survey model is a model that examines the relationship between two or more than two variables (Karasar, 2016). The research data were collected by simple random sampling method.

Results. The study, it was examined whether the academic procrastination behaviours of university students differed according to gender, class level, perceived socio-economic level, internet usage time, purpose of using social media. The results revealed that there was no significant difference between academic procrastination behaviours of university students according to gender. A negative and low level significant relationship was found between the academic procrastination behaviours of university students and extraversion personality traits; a negative and low level significant relationship between the personality traits of malleability; a negative and low level significant relationship between self-control personality trait; a positive and low level significant relationship between neuroticism personality trait; a negative and very low level significant relationship between openness to experience personality trait. In addition, there was a positive and low level significant relationship between neuroticism personality trait and academic procrastination behaviours. As a result of multiple linear regression analysis, it was found that five factor personality traits explained approximately 21% of academic procrastination behaviour. When the order of importance of the variables explaining the academic procrastination behaviour of university students was examined, it was found that neuroticism, extraversion, agreeableness and self-control, respectively.

Discussion and Conclusion. This study, the relationship between five factor personality traits and academic procrastination behaviours was examined. In addition, it was examined whether five factor personality traits predict academic procrastination. In the study, it was examined whether academic procrastination behaviours of university students differed according to gender, class level, perceived socio-economic level, internet usage time, purpose of using social media. In the literature, there are studies supporting that academic procrastination behaviour does not differ according to gender (Kandemir, 2014; Uzun Özer, Demir, & Ferrari, 2009; Çakıcı, 2021). Similarly, Zakeri, Esfahani, and Razmjoe (2013) revealed that procrastination is more common in males. This study, no difference was found between grade level and academic procrastination behaviour. There are research findings supporting this result in the literature (Yurdakoş & Biçer, 2019; Zamkı, 2022). In addition, there are also studies that reveal different results from the current research. For example; Doğan, Kürüm, and Kazak (2014) stated that academic procrastination behaviours changed according to grade level. Another variable examined in this study is socio-economic level. When the results were examined, no significant difference was found between academic procrastination behaviours of university students according to socio-economic level. The findings in the literature support the findings of the current study. There was no significant difference between university students' academic procrastination behaviours (Akdoğan, 2013; Çakıcı, 2021). This study, it was revealed that there was a significant difference between internet usage time and academic procrastination behaviour. It was revealed that students who use the internet for 7 hours or more have more academic procrastination behaviours than students who use the internet between 1-3 hours. Looking at the literature, Yılmazsoy and Kahraman (2017) stated that academic procrastination varies according to the duration of internet use. In another study, it was revealed that there was an increase in academic

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

procrastination tendency as the daily internet usage time increased (Li et al., 2020). As internet use increases, it starts to give pleasure to the individual. This may lead to spending more time on the internet and postponing academic work. Accordingly, it can be evaluated that the variable of internet usage time is effective on academic procrastination behaviour. Academic procrastination behaviours of university students differ according to the purpose of using social media. Accordingly, it was determined that there is a significant difference between the academic procrastination behaviours of those who use social media for entertainment needs and social interaction compared to those who use social media for information acquisition. Accordingly, it can be evaluated that the purpose of using social media variable is effective on academic procrastination behaviour. Looking at the literature, Yakut and Kuru (2020) stated that the purpose of using social media is effective on academic procrastination. It was revealed that neuroticism, extraversion, soft-headedness and self-control variables explained the academic procrastination behaviour of university students, respectively. However, it was revealed that openness to experience variable did not predict academic procrastination behaviour. The findings obtained can be evaluated as neuroticism, extraversion, soft-headedness and self-control personality traits are significant predictors of academic procrastination.

When the literature was analysed, a low level negative and significant relationship was found between extraversion and openness to experience dimensions of five factor personality traits and academic procrastination. In this study, a similar result was found between extraversion and academic procrastination. However, there are also studies that reveal different results from the current study (Kandemir, 2010). Extraverted individuals being social and spending a long time with their friends may have caused them to show a tendency to academic procrastination. Nurlu (2019) states that extraversion personality trait predicts academic procrastination. Extraverted students' effort to socialise prevents them from concentrating on academic activities (Vedel & Poropat, 2017). This may be effective in increasing academic procrastination behaviours. In this study, it was found that openness to experience did not predict academic procrastination. The study conducted by Nurlu (2019) supports this finding. The limited supportive findings regarding openness to experience can be evaluated as more research is needed. In this study, it was found that academic procrastination behaviours decreased as self-control increased. Self-discipline trait is associated with the concept of responsibility. In this respect, it is very important to ensure self-discipline in university students. The fact that students with self-discipline are more careful, disciplined and determined than others may be effective in reducing academic procrastination behaviours. When the results of the research are evaluated, some limitations of the research stand out. The fact that this study was conducted only with the students of a state university and that most of the participants were female students can be considered as a limitation. In the light of the research findings, it is thought that academic procrastination may be caused by different variables. In this respect, it is thought that academic procrastination behaviour should be examined with different variables. Considering that personality traits are effective on academic procrastination behaviour, intervention studies can be conducted for students' personality traits. In this study, it was found that academic procrastination behaviours decreased when self-control increased. In this respect, studies can be conducted to increase students' self-control.

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

Giriş

Erteleme bireyin yaşamını etkileyen önemli bir davranış sorunudur (Kandemir, 2014). Erteleme görevleri yerine getirmeyi veya karar almayı geciktirme olarak tanımlanabilir. Erteleme davranışı yapılması gereken işlerin geciktirilmesi ve son ana kadar bırakılması ile ilgili davranışları kapsamaktadır (Baltacı, 2017). Stead, Shanahan ve Neufeld, (2010) ertelemeyi işlerin son anda yapılması olarak ifade eder. Bir kişilik özelliği olarak ifade edilen erteleme davranışı işlerin ileri bir tarihe atılarak alışkanlık haline getirilmesi olarak belirtilmektedir (Milgram ve Toubiana, 1999). Birçok insan günlük yaşamda sıklıkla erteleme davranışı sergiler (Baltacı, 2017). Erteleme davranışı ile ilgili alan yazın incelendiğinde akademik erteleme davranışı dikkat çekmektedir. Erteleme davranışının eğitim alanında sıklıkla görüldüğü ifade edilmektedir (Solomon ve Rothblum, 1984). Nitekim Ayan, (2020) en sık karşılaşılan erteleme türünün akademik erteleme olduğunu ifade eder. Yapılan çalışmalarda akademik ertelemenin genel ertelemeye göre daha yaygın olduğu ortaya çıkmıştır (Aydoğan, 2008; Kandemir, 2010). Solomon ve Rothblum (1984) akademik ertelemeyi akademik bir görevin, ödev, sınav ve benzeri faaliyetlerin zamanında yapılmaması ve son ana kadar bekletilmesi olarak tanımlamaktadır. Steel (2007) akademik ertelemeyi öğrencinin ödev, sınav gibi akademik görevlerini son ana kadar bırakması ve bu durumun sonucunda akademik başarısının düşmesi şeklinde tanımlar.

Akademik erteleme öğrencilerin yaşamını olumsuz etkileyen bir problemdir. Bu durum ödevlerin zamanında yapılmaması, ödevlerin eksik veya yanlış yapılması, sınavlara yeterli düzeyde çalışmama, birçok akademik görevi son ana kadar erteleme olarak kendini göstermektedir. Akademik erteleme davranışının üniversite öğrencileri arasında yaygın olduğu ifade edilmektedir (Pychyl et al., 2000). Uzun-Özer, Demir ve Ferarri, (2009) üniversite öğrencilerinin %51'inin akademik görevlerini ertelediğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde Ulukaya ve Bilge (2014) yaptığı çalışmada öğrencilerin yarısının akademik görevlerini ertelediğini ortaya koymuştur. Yazıcı, Albayrak ve Reisoğlu, (2016) yaptığı çalışmada akademik ertelemenin üniversite öğrencileri arasında yaygın olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra Gülebağlan (2003) üniversite öğrencilerinin %75'inin erteleme davranışı sergilediğini belirtmektedir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde akademik erteleme üniversite öğrencileri arasında yaygın bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Akademik ertelemeye neden olan bazı faktörler vardır. Bu faktörler motivasyon düşüklüğü, (Pychyl et al., 2000); zamanı yönetememe (Bulut ve Ocak, 2017; Engin ve Genç, 2020); stres, kişisel özellikler, akademik faaliyetlere yönelik tutum (Steel ve Klingsieck, 2016); başaramama duygusu (Uzun Özer, 2009); mükemmeliyetçilik (Gürgan ve Gündoğdu, 2019); mantık dışı inançlar (Berber ve Odacı, 2015); akademik görevlere ilişkin ilgisizlik (Kağan, 2009) olarak belirtilmektedir. Bunun yanı sıra akademik ertelemenin dürtüsellik (Johnson ve Balom, 1995; Steel ve Ferrari, 2013); bireysel farklılıklar (Flett vd., 2006; Kağan vd., 2010); cinsiyet (Özer vd., 2009); internet kullanım süresi (Li ve ark., 2020) değişkenleri ile ilişkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Buna göre akademik ertelemenin birçok değişkenle ilişkili olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özelliklerinin akademik erteleme davranışları ile ilişkisi incelenmiştir. Kağan vd., (2010) yaptığı çalışmada akademik erteleme ile beş faktör kişilik özelliğinin ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Kişilik özelliklerinin bireyin yaşamını planlı bir şekilde sürdürmesine ve akademik sorumluluklarını zamanında yapmasına katkı sağladığı söylenebilir. Nitekim yapılan çalışmalar bu olguyu desteklemektedir. Özellikle özdenetimlik

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

(sorumluluk) kişilik özelliğine sahip bireylerin akademik erteleme davranışlarının azaldığı ortaya çıkmıştır (Moon ve Illingworth, 2005; Lee et al., 2006). Lee et al., (2006) nevrotik kişilik özelliğinin akademik erteleme davranışı ile pozitif ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Kişilik bireyin davranışlarını etkilemekte ve nasıl davranacağını belirlemektedir (Başaran, 2000). Kişilik aynı zamanda yaşam boyunca bireyin davranışlarına yön vermektedir. Beş faktör kişilik kuramı dışa dönüklük, deneyime açıklık, nevrotiklik, uyumluluk (yumuşakbaşlılık) ve özdenetimlik (sorumluluk) boyutlarından oluşmaktadır (McCrae ve Costa, 2003). Birçok araştırmada bu faktörler büyük beşli olarak belirtilmiştir (Burger, 2006). Yazgan-İnanç ve Yerlikaya (2012) kişilik faktörlerinin birbiri ile uyumlu olduğunu ifade eder. Ayrıca beş faktör kişilik kuramı uygulama ve değerlendirme kolaylığı sağladığı için araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır (Doğan, 2013). Nevrotik kişilik özelliğine sahip olanlar suçluluk duygusu, üzüntü, huzursuzluk, yaşamdan memnuniyetsizlik eğilimindedir (McCrae ve Costa, 2008). Nevrotik seviyesi yüksek olan bireyler diğerlerine göre daha fazla stres yaşamaktadır. Bu bireyler güvensiz, yetersiz ve gergin yapıda olmaktadır. Ayrıca bu durumlar bireyin psikolojik sorunlar yaşamasına neden olabilmektedir (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012). Nevrotik bireylerde duygularda ani değişiklikler görülmekte ve kaygı, depresif duygular yaşanabilmektedir. Nevrotik bireylerin özgüvenlerinin düşük olması dikkate alındığında herhangi bir görev ya da sorumluluğu yerine getirmede istikrarlı olamadıkları söylenebilir. Dışadönük bireyler sosyal, iyimser ve diğerlerine göre daha aktif bir yapıdadır (McCrae ve Costa, 2008). Aynı zamanda konuşmayı sever ve arkadaşları ile vakit geçirmekten keyif alırlar. Bu açıdan dışadönük bireylerin kendi görev ve sorumluluklarından ziyade arkadaşlarına zaman ayırdığı, dışarıya yöneldiği söylenebilir. Deneyime açıklık özelliğine sahip olanların merak duygusu yüksek, deneyimlere daha açık olduğu söylenebilir. Deneyime açıklık seviyesi yüksek bireyler alışılmışın dışında sürekli yeni arayışlar ve denemeler yapmaktan keyif alırlar (Aslan ve Yalçın, 2013). Bu durum akademik erteleme davranışlarını artırabilir. Uyumlu kişilik özelliğine olan bireyler uyumlu, hoşgörülü, affeden ve merhamet duygusu yüksek bireylerdir. Bu bireyler çatışmaktan çok çözüme daha fazla yatkınlık gösterir (Feist ve Feist, 2009). Kendilerinden çok başkasını düşünürler. Bu açıdan uyumlu kişiliğe sahip bireylerin fedakâr olduğu ve başkaları için kendi görev ve sorumluluklarını erteleyebildiği söylenebilir. Özdenetime sahip olan bireyler ise diğer kişilere göre daha disiplinli ve planlı olarak yaşarlar. Bu durum daha fazla başarılı olmalarını sağlamaktadır (Burger, 2006). Aynı zamanda özdenetimi yüksek olan bireylerin herhangi bir zorluk karşısında sabırlı oldukları görülmüştür (Tatlıoğlu, 2013). Özdenetimi yüksek olan bireylerin daha güçlü bir iradeye sahip olduğu ve bir iş ya da görevi yapmada daha kararlı oldukları söylenebilir. Alanyazında akademik ertelemenin bir kişilik özelliği olabileceği belirtilmektedir (Abbasi, 2011). Akademik erteleme ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara bakıldığında, akademik ertelemenin nevrotiklik ve sorumluluk özelliği ile daha çok ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Balkis ve Duru, 2007). Nevrotiklik düzeyi yükseldikçe akademik erteleme davranışının arttığı; sorumluluk düzeyi arttıkça akademik erteleme davranışının azaldığı belirtilmektedir. Milgram ve Tenne (2000)'e göre, nevrotiklik düzeyi arttığında birey karar vermeyi ertelemektedir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde kişilik özelliklerinin akademik erteleme ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada Iğdır Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışı ele alınmıştır. Üniversite öğrencileri proje hazırlama ve sunma, ödev yapma, sınav hazırlığı yapma gibi çalışmalar yapmaktadır. Öğrenciler akademik çalışmalarını yürütürken bazen çalışmalarını aksatabilmektedir. Bu durum akademik alanda başarısız olmalarına ve bazı problemler yaşamalarına neden olmaktadır (Akbaş,

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

2019). Akademik erteleme yaşayan öğrencilerde akademik performans düşer. Bununla beraber öğrencilerin ruhsal sorunlar yaşadığı belirtilmektedir (Balkıs ve Duru, 2010). Akademik erteleme öğrencilerin kendine ilişkin güvenini azaltmaktadır. Bunun yanı sıra akademik erteleme yaşayan öğrencilerde öfke, stres, değersizlik, suçluluk hissi ve üniversite öğrenimini yarıda bırakma gibi olumsuz sonuçlar görülebilmektedir (Düşmez, 2013). Bu sonuçlara göre akademik ertelemenin üniversite öğrencilerinin hem akademik hayatını hem de günlük yaşamını olumsuz etkilediği söylenebilir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, üniversite öğrencileri arasında oldukça yaygın olan akademik ertelemeye odaklanan bu çalışmanın, alanyazında bulunan çalışmalara alternatif oluşturacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda kişilik özelliklerinin akademik erteleme ile ilişkisini ortaya koyması açısından da önemli görülmektedir. Özellikle hangi kişilik özelliğinin akademik erteleme eğiliminin olduğunun belirlenmesi yapılacak çalışmalara bir kaynak oluşturabilir. Bununla birlikte akademik ertelemenin önlenmesine ilişkin hazırlanacak rehberlik ve psikolojik danışmanlık programlarına katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir. Bundan hareketle bu çalışmada akademik erteleme davranışı cinsiyet, sınıf düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik düzey, internet kullanım süresi, sosyal medyayı kullanma amacı ve beş faktör kişilik özellikleri değişkenleri açısından incelenmiştir.

Yöntem

Araştırma modeli

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki ve etki düzeyleri incelenmiştir. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya ikiden fazla değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen bir modeldir (Karasar, 2016).

Çalışma grubu

Araştırmanın evreni İğdır Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 12000 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmaya 2023-2024 eğitim-öğretim bahar yarıyılında İğdır Üniversitesi'nde öğrenim gören ve basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 410 üniversite öğrencisi katılmıştır. Basit rastgele örnekleme yönteminde katılımcıların örnekleme seçilme olasılıkları eşittir. Bu yöntemde katılımcılar rastgele seçilir (Karasar, 2016). Katılımcıların % 73.9'u kadın (303 kişi) ve % 26.1'i erkek (107 kişi) olmak üzere toplamda 410 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların %40.7'si birinci sınıf (167 kişi), %42.7'si ikinci sınıf (175), %11'i üçüncü sınıf (23 kişi) ve 55.6'sı dördüncü sınıf (23 kişi) öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 1.

Araştırma grubunun bazı değişkenlere göre dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kadın	303	73.9
	Erkek	107	26.1
Sınıf düzeyi	1.Sınıf	167	40.7

2.Sınıf	175	42.7
3.Sınıf	23	11
4.Sınıf	45	55.6
Toplam	410	100

Veri toplama araçları

Akademik Erteleme Ölçeği

Ölçek, üniversite öğrencilerinin akademik sorumluluklarını erteleme eğilimini ölçmektedir. Akademik Erteleme Ölçeği kısa formu, McCloskey tarafından 2011 yılında geliştirilmiştir. Balkıs & Duru (2022) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Ölçeğin orijinali 25 maddeden oluşmaktadır. Kısa formu ise beş maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Akademik Erteleme Ölçeği yanıtları (1) "Hemen hemen hiç" ile (5) "Genellikle" arasında değişmektedir. Ölçek tek faktörlüdür. Ölçek maddelerinin faktör yük değerleri .73 ve .86 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı .83 olarak hesaplanmıştır. (Örnek Madde: *Bitirmem gereken önemli işleri sık sık ertelediğimi fark ediyorum*). Akademik Erteleme Ölçeği'nin uyum indeksleri (χ^2 [n=524]=369.948, sd=85, p=.000, χ^2 /sd=4.352, RMSEA=.080, SRMR=.077, CFI=.926) olarak hesaplanmıştır (Tortumlu & Uzun, 2024). Bu sonuçlar ölçeğin model uyum indekslerinin kabul edilebilir değerlere sahip olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012).

Beş Faktör Kişilik Ölçeği

Ölçek Rammstedt ve John (2007) tarafından geliştirilmiş, 10 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Türkçe uyarlama çalışması ise Horzum, Ayas ve Padır (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçek dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, özdenetimlilik, nörotiklik ve deneyime açıklık alt boyutlarından oluşur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .88 olarak belirlenmiştir. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayısı .81 ile .90 arasında değişmektedir. Bu çalışmadaki iç tutarlılık katsayısı ise .70 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .73 ile .85 arasında değişmektedir. (Örnek Madde: *Kendimi içine kapamık biri olarak görüyorum*). Beş Faktör Kişilik Ölçeği'nin uyum indeksleri (χ^2 /sd=3.83, p<0.01, NFI=0.93, CFI=0.95, AGFI=0.91, GFI=0.94, RMSEA=0.06) olarak hesaplanmıştır (Özcanlı ve Kozikoğlu, 2023). Bu sonuçlar ölçeğin model uyum indekslerinin kabul edilebilir değerlere sahip olduğunu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012).

Etik kurul izin bilgisi

Bu araştırma, Iğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığı Etik Kurulu'nun 06.03.2024 tarih ve 2024/9 sayılı kararı ile yürütülmüştür.

Verilerin toplanması

Araştırma verileri etik kurul izni alındıktan sonra Google form aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme araçları Google form kullanılarak katılımcıların e-postalarına

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 301-321.

DOI. 10.51460/baebd.1457940

gönderilmiş ve öğrenciler çalışmaya davet edilmiştir. Bu çalışmaya gönüllü öğrenciler katılmıştır. Araştırma sonuçlarının sadece mevcut araştırma kapsamında kullanılacağı taahhüdünde bulunulmuştur. Veriler 07.03.2024 ile 15.03.2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Katılımcılar gizlilik ilkesi gereği kimlik bilgilerinin kimseyle paylaşılmayacağı konusunda bilgilendirilmiştir. Online veri toplama süresi ortalama on dakika sürmüştür.

Verilerin analizi

Bu araştırmada katılımcılara ait demografik bilgiler ile ilgili tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Verilere ilişkin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi, Çoklu Doğrusal Regresyon, Bağımsız gruplar için t testi ve Anova analizleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığına ilişkin basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Bu değerlerin normal aralıkta olduğu ve verilerin normal dağılım gösterdiği ortaya çıkmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında olması normal kabul edilir (Tabachnick ve Fidell, 2019). Bununla birlikte histogram grafiği incelenmiş ve grafik eğrisinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Değişkenler ile ilgili regresyon analizinin yapılabilmesi için çoklu bağlantı probleminin olmaması gerekir. Çoklu bağlantı olması durumunda değişkenler arasındaki ilişki yüksek olduğu için regresyon analizini olumsuz etkilemektedir (Montgomery, Peck ve Vining, 2013). Değişkenler arasında .80 üzeri ilişki bulunmaması, VIF değerlerinin 10'dan yukarı olmaması, tolerans değerinin .10'dan büyük olması çoklu bağlantı sorununun olmadığına kanıt olarak gösterilebilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Ayrıca Durbin-Watson değerleri incelenmiş ve bu değerlerin 1 ile 3 arasında olduğu belirlenmiştir (Field, 2018). Mahalanobis uzaklık değerleri incelenmiş ve herhangi bir aykırı değere rastlanmamıştır. Buna göre verilerin regresyon analizi için yeterli olduğu söylenebilir. Bu araştırmada beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları çoklu doğrusal regresyon analizi yöntemi ile analiz edilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının cinsiyete göre sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.
Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına Ait Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	X	S.s	t	p
Akademik erteleme	Kadın	303	11.09	4.396		
	Erkek	107	11.31	4.437	-.443	.658

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için bağımsız örneklem için t-testi analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda cinsiyete göre akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t(408) = -.443$ $p > .05$). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının sınıf düzeyine göre sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 2.

Sınıf Düzeyine Göre Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına Ait Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Sınıf düzeyi	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>S.s</i>	<i>S.d</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akademik erteleme	1.Sınıf	167	10.94	4.139			
	2.Sınıf	175	11.38	4.615			
	3.Sınıf	45	11.47	4.630	3/406	.710	.547
	4.Sınıf	23	10.22	4.231			
	Toplam	410	11.15	4.402			

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda aradaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($F(406) = .710, p > .05$). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının algılanan sosyo-ekonomik düzeyine göre sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Algılanan Sosyo-ekonomik Düzeye Göre Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına Ait Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Sed	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>S.s</i>	<i>S.d</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Akademik erteleme	Düşük	140	11.34	4.537			
	Orta	260	11.10	4.317			
	Yüksek	10	9.70	4.855	2/407	.695	.500
	Toplam	410	11.15	4.402			

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının öğrencilerin algıladığı sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda aradaki farkın anlamlı bulunmadığı ortaya çıkmıştır ($F(407) = .695, p > .05$). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının sosyal medyayı kullanma amacına göre sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Sosyal Medyayı Kullanma Amacına Göre Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına Ait Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Sosyal medyayı kullanma amacı	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>S.s</i>	<i>S.d</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı fark
Eğlence ihtiyacı	171	12,16	4,548				Eğlence ihtiyacı ile bilgi edinme

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Akademik erteleme	Sosyal etkileşim	84	11,73	4,666				
	Bilgi edinme	99	9,24	3,886	3/406	10.718	.000	Sosyal etkileşim ile bilgi edinme
	İletişim kurma	56	10,55	3,139				
	Toplam	410	11,15	4,402				

Sayfa | 312

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının öğrencilerin sosyal medyayı kullanma amacına göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için yapılan ANOVA analizi sonucunda anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır ($F(406) = .10.718, p < .05$). Buna göre farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi sonucunda sosyal medyayı eğlence ihtiyacı için kullananların ($X = 12.16$) bilgi edinme için kullananlara göre ($X = 9.24$) akademik erteleme davranışlarının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Sosyal medyayı sosyal etkileşim amacıyla kullananların ($X = 11.73$) bilgi edinme için kullananlara göre akademik erteleme davranışlarının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının internet kullanım süresine göre sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

İnternet Kullanım Süresine Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına Ait Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	İnternet kullanım süresi							
	kullanım süresi	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>S.s</i>	<i>S.d</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Anlamlı fark
Akademik erteleme	1-3 saat arası	159	10,39	4,349				
	3-6 saat aras	194	11,41	4,198				
	6 saat ve üzeri	57	12,35	4,912	2/407	4.927	.008	1-3 saat ile 6 saat ve üzeri arasında
	Toplam	410	11,15	4,402				

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için yapılan ANOVA analizi sonucunda anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır ($F(407) = 4.927, p < .05$). Buna göre farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi sonucunda interneti 6 saat ve üzerinde kullananların ($X = 12,35$) interneti 1-3 saat arasında kullananlara göre ($X = 10.39$) akademik erteleme davranışlarının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının beş faktör kişilik özellikleri ile ilişkiye ait Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Tablo 6.

Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışları ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler

	1	2	3	4	5	6
1.Akademik erteleme	1					
2.Dışadönüklük	-.278**	1				
3.Yumuşakbaşlılık	-.224**	.061	1			
4.Özdenetim	-.255**	.305**	.205**	1		
5.Nevrotiklik	.279**	-.378**	-.083	-.215**	1	
6.Deneyime açıklık	-.190**	.241**	.121*	.268**	-.181**	1

* $p < .05$ ** $p < .01$

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile dışa dönüklük kişilik özellikleri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.278$, $p < .01$); yumuşakbaşlılık kişilik özelliği arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.224$, $p < .01$); özdenetim kişilik özelliği arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.355$, $p < .01$); nevroitiklik kişilik özelliği arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = .279$; $p < .01$); deneyime açıklık kişilik özelliği arasında negatif yönde ve çok düşük düzeyde anlamlı ($r = -.190$; $p < .01$) bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışlarının dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, özdenetim ve deneyime açıklık kişilik özellikleri ile negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca nevroitiklik kişilik özelliği ile akademik erteleme davranışları arasında ise pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan korelasyon analizlerinden sonra beş faktör kişilik özelliklerinin akademik erteleme davranışlarını yordayıp yordamadığını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standar Hata	β	t	p
Sabit	19.297	1.671		11.546	.000
Dışadönüklük	-.258	.103	-.124	-2.490	.013
Yumusakbaşlılık	-.376	.115	-.148	-3.254	.001
Özdenetimlik	-.606	.123	-.239	-4.917	.000
Nevrotiklik	.370	.113	.159	3.284	.001
Deneyime Açıklık	-.126	.119	-.049	-1.051	.294
R=.454	R ² =.206	F(5,404)=20.961	P=.000		

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda beş faktör kişilik özelliklerinin akademik erteleme davranışının yaklaşık %21’ini açıkladığı ortaya çıkmıştır. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışını açıklayan değişkenlere ilişkin önem sırasına bakıldığında sırasıyla nevroitiklik

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

($\beta=.159$; $p<.05$); dışadönüklük ($\beta=.124$; $p<.05$); yumuşakbaşlılık ($\beta=.148$; $p<.05$); özdenetimlik ($\beta=.239$; $p<.05$) olduğu ortaya çıkmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca beş faktör kişilik özelliklerinin akademik ertelemeyi yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik düzey, internet kullanım süresi ve sosyal medyayı kullanma amacına göre üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Araştırma sonuçları cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Alanyazında akademik erteleme davranışının cinsiyete göre farklılık göstermediğini destekleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin; Özer ve Altun (2011) cinsiyete göre akademik erteleme düzeyleri arasında fark olmadığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Gülebağlan (2003) cinsiyetin akademik ertelemeye yol açmadığını belirtmektedir. Buna rağmen alanyazında farklı sonuçlar ortaya koyan çalışmalar da yer almaktadır. Nitekim akademik erteleme davranışının erkeklerde daha fazla olduğu belirtilmektedir (Kandemir, 2014; Uzun Özer, Demir ve Ferrari, 2009; Çakıcı, 2021; Akdamar ve Kızılkaya, 2022). Benzer şekilde Zakeri, Esfahani ve Razmjoe (2013) ertelemenin erkeklerde daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum kadınların erkeklerden daha fazla sorumluluk sahibi olmalarından kaynaklanabilir (Gün, Turabik ve Atanur-Baskan, 2020). Bazı araştırmalarda ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla akademik erteleme davranışı sergilediği görülmüştür (Ay vd., 2019; Zamkı, 2022). Bu sonuçlar değerlendirildiğinde akademik erteleme davranışının cinsiyete göre farklı sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Steel, (2007) akademik işlerin itici olmasının ve öğrencilerin çok fazla çaba göstermesinin akademik erteleme davranışlarını arttırdığını belirtmektedir. Mevcut araştırmada akademik erteleme davranışının cinsiyete göre farklılık göstermemesinde son yıllarda okutulan kariyer planlama dersinde kariyerlerine ilişkin farkındalık sağlayan öğrencilerin görev ve sorumluluklarını yerine getirdiği söylenebilir. Akademik ertelemenin cinsiyete göre farklılaşmaması öğrencilerin akademik görev ve sorumluluğa ilişkin olumlu bakış açısından kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin üniversitede alana özgü eğitim almaları ve buna göre akademik yaşantılarını şekillendirmeleri akademik erteleme davranışlarında etkili olabilir. Bununla birlikte cinsiyet değişkeni ile ilgili farklı sonuçların ortaya çıkması, cinsiyet değişkeni ile akademik erteleme davranışına ilişkin daha fazla çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada sınıf düzeyi ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alanyazında bu sonucu destekleyen araştırma bulguları yer almaktadır (Yurdakoş ve Bıçer, 2019; Zamkı, 2022). Buna göre üniversite öğrencilerinde sınıf düzeyinin akademik erteleme davranışı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bu durum üniversite öğrencilerinin birinci sınıfta aldıkları kariyer planlama dersine bağlanabilir. Bu bağlamda kariyerlerine ilişkin sağladıkları farkındalık görev ve sorumluluklarını yerine getirmede etkili olmuş olabilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin okudukları sınıf düzeyinden çok okudukları bölüme ilişkin memnuniyetleri ve istekli olmaları bu sonucu etkileyebilir. Aynı zamanda öğrencilerin bölüm seçiminde bilinçli bir tercih yapmaları da etkili olabilir. Mevcut araştırmadan farklı sonuçlar ortaya koyan araştırmalar da vardır. Doğan, Kürüm ve Kazak (2014) yaptığı çalışmada sınıf düzeyine göre akademik erteleme Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*
DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

davranışlarının az da olsa değiştiğini belirtmiştir. Alanyazında benzer çalışmalarda üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır (Kutlu, Gökdere ve Çakır, 2015). Buna göre sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının arttığı tespit edilmiştir (Saracaloğlu, Dinçer ve Gerçeker, 2018).

Sayfa | 315

Bu çalışmada incelenen diğer bir değişken algılanan sosyo-ekonomik düzeydir. Sonuçlar incelendiğinde sosyo-ekonomik düzeye göre üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç algılanan sosyo-ekonomik düzeyin akademik erteleme davranışı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu durum akademik görev ve sorumlulukların sosyo-ekonomik açıdan bir yük getirmediği şeklinde yorumlanabilir. Alanyazındaki bulgular mevcut araştırma bulgularını desteklemektedir. (Akdoğan, 2013; Çakıcı, 2021). Buna rağmen farklı sonuçlar ortaya koyan çalışmalar da vardır. Chow'un (2011) düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip olan öğrencilerin akademik erteleme davranışında bulunma eğilimlerinin arttığını belirlenmiştir. Bu durum sosyo-ekonomik düzey değişkeni ile akademik erteleme davranışına yönelik daha fazla araştırma yapılması gerektiğini göstermektedir.

Bu çalışmadaki diğer bir sonuca göre internet kullanım süresi ile akademik erteleme davranışı arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. İnterneti 6 saat ve üzeri kullanan öğrencilerin interneti 1-3 saat arasında kullanan öğrencilere göre akademik erteleme davranışlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Alanyazına bakıldığında Yılmazsoy ve Kahraman (2017) akademik erteleme internet kullanım süresine göre değiştiğini belirtmektedir. Benzer şekilde günlük internet kullanım süresi arttıkça akademik erteleme eğiliminde artış olduğu ortaya çıkmıştır (Güngör ve Koçak, 2020; Li ve ark., 2020). İnternet kullanımı arttıkça bireye keyif vermeye başlamaktadır. Bu durum bireyin internete girme ihtiyacını artırabilir ve internette daha fazla zaman geçirerek akademik işlerin ertelenmesine neden olabilir. Ayrıca internetin aşırı kullanılmasının depresyon, saldırganlık, öfke ve internet bağımlılığı gibi sorunlara yol açarak akademik erteleme arttırdığı ortaya çıkmıştır (Chen ve Lu, 2016). Dolayısıyla internet kullanım süresinin artması öğrencilerin internette daha çok vakit geçirmelerine, akademik görev ve sorumluluklarını ihmal etmelerine neden olduğu değerlendirilmektedir. Buna göre internet kullanım süresinin akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları öğrencilerin sosyal medyayı kullanma amacına göre farklılık göstermektedir. Buna göre sosyal medyayı eğlence ihtiyacı ve sosyal etkileşim amacıyla kullananların bilgi edinme için kullananlara göre akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Bu durum sosyal medyayı kullanma amacının akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Bu sonuç alanyazında yer alan çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Nitekim Yakut ve Kuru (2020) sosyal medyayı kullanma amacının akademik erteleme üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Mevcut çalışmada sosyal medyanın eğlence ihtiyacı ve sosyal etkileşim amacıyla kullanılmasının akademik görev ve sorumlulukları ertelemeye neden olduğu ortaya çıkmıştır. Eğlence amacıyla sosyal medyada zaman geçirmek bireyi daha çok mutlu ediyor olabilir. Aynı şekilde sosyal medyada sosyal etkileşimde bulunmak öğrencileri akademik görevlerinden uzaklaştırabilir. Sosyal medyayı bilgi edinme amacıyla kullanan öğrencilerin akademik faaliyetlere daha kolay odaklandığı, görev ve sorumluluklarını zamanında yerine getirdiği şeklinde yorumlanabilir. Bu çalışmada yapılan çoklu doğrusal regresyon

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.

Araştırma Makalesi / Research Paper

analizi sonucunda beş faktör kişilik özellikleri akademik erteleme davranışının yaklaşık % 21'ini açıklamaktadır. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışını sırasıyla nevrotiklik, dışadönüklük yumuşakbaşlılık ve özdenetimlik değişkenlerinin açıkladığı ortaya çıkmıştır. Deneyime açıklık değişkeninin ise akademik erteleme davranışını yordamadığı ortaya çıkmıştır. Alan yazın incelendiğinde bu bulguları destekler nitelikte çalışmaların olduğu görülmektedir (Lee vd., 2006; Ferrari ve Pychyl, 2012; Vreeke ve Muris, 2012). Bu çalışmada nevrotiklik düzeyi arttıkça akademik erteleme davranışının arttığı belirlenmiştir. Nevrotik bireylerin duygusal özelliklerinin değişkenlik göstermesinin akademik erteleme davranışını artırdığı söylenebilir. Nevrotik bireylerin kaygı ve stres düzeyinin yüksek olması akademik erteleme davranışlarını artırdığı şeklinde yorumlanabilir. Alanyazın incelendiğinde beş faktör kişilik özelliklerinden dışadönüklük ile deneyime açıklık boyutlarının akademik erteleme arasında düşük düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada da dışadönüklük ile akademik erteleme arasında benzer bir sonuç bulunmuştur. Ancak mevcut araştırmadan farklı sonuçlar ortaya koyan araştırmalar da vardır (Kandemir, 2010). Dışadönük bireylerin sosyal olmaları, arkadaşlarıyla uzun süre zaman geçirmeleri akademik erteleme eğilimi göstermelerine neden olmuş olabilir. Nurlu (2019) dışadönüklük kişilik özelliğinin akademik ertelemeyi yordadığını ifade eder. Bu bulgu mevcut araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Dışadönük bireylerin sosyalleşme çabası ve sıklıkla etkinliklere katılmaları akademik erteleme davranışını artırmaktadır (Bernard, 2010). Ayrıca dışadönük öğrencilerin sosyalleşme çabası akademik faaliyetlere yoğunlaşmalarına engel olmaktadır (Vedel ve Poropat, 2017). Bu durum akademik erteleme davranışının artmasında etkili olabilir. Bu çalışmada yumuşakbaşlılık kişilik özelliğinin akademik erteleme davranışını yordadığı ortaya çıkmıştır. Yazıcı, Albayrak ve Reisoğlu (2016) yaptığı çalışmada bu sonucu desteklemektedir. Yumuşakbaşlı bireylerin pozitif ilişkiler kurmaları ve daha az çatışma yaşadığı ifade edilmektedir (Wilkinson ve Hansen, 2006). Bu durum yumuşakbaşlı bireylerin zamanlarını daha fazla çevresine ayırmaları ve kendi işlerini ertelemeleri ile açıklanabilir. Böylece yumuşakbaşlı bireylerin akademik işlerini ertelediği şeklinde değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada deneyime açıklık özelliğinin akademik ertelemeyi yordamadığı ortaya çıkmıştır. Nurlu (2019) yaptığı çalışma bu sonucu desteklemektedir. Deneyime açıklık özelliğine ilişkin destekleyici bulguların sınırlı olması daha fazla araştırma yapılması gerektiği şeklinde değerlendirilebilir. Lee ve ark., (2005) yaptıkları çalışmada deneyime açıklık özelliği arttıkça akademik erteleme eğiliminin arttığını ortaya koymuştur. Bu sonuç farklı araştırma sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir (Balatacı, 2017; Karataş ve Bademcioğlu, 2015; Memduhoğlu ve Şahin, 2021). Deneyime açık bireyler yeni konuları araştırmaya istekli ve meraklı olurlar. Aynı zamanda yeni bir durumu keşfetmeye isteklidirler (Glass vd., 2013). Buna göre deneyime açıklık özelliğine sahip bireylerin akademik konulara merak duymaları ve araştırma yapmaları akademik erteleme davranışlarının azalmasına neden olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada özdenetimlik arttıkça akademik erteleme davranışlarının azaldığı ortaya çıkmıştır. Özer ve Altun (2011) akademik erteleme davranışı gösteren öğrencilerin düşük özdenetim (sorumluluk) sahibi olduğunu ifade etmektedir. Özdenetim özelliği sorumluluk kavramı ile ilişkilendirilmektedir. Çünkü sorumluluk sahibi olmanın özdenetimli olmayı gerektirdiği vurgulanmaktadır (Patrzek ve ark., 2012). Bu açıdan üniversite öğrencilerinde özdenetimin sağlanması önemli bir özellik olarak değerlendirilmektedir. Özdenetime sahip öğrencilerin diğerlerine göre daha dikkatli, disiplinli ve kararlı olmaları akademik erteleme davranışlarının azalmasında etkili

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*

DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.
Araştırma Makalesi / Research Paper

olabilir. Sonuç olarak, bu araştırmada beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasında bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Kandemir (2014) yaptığı çalışmada benzer bir sonuca ulaşmıştır. Bu araştırmada bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışmanın sadece bir devlet üniversitesinde bulunan öğrenciler ile yapılması bir sınırlılık olarak kabul edilebilir. Benzer çalışmalar farklı yükseköğretim kurumlarında ve farklı örneklem grupları üzerinde yapılarak araştırma sonuçları birbiri ile karşılaştırılabilir. Böylece genellenebilirliği yüksek sonuçlara ulaşılabilir. Araştırma bulguları ışığında akademik erteleme farklı değişkenlerden kaynaklanabileceği de düşünülmektedir. Bu açıdan üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışları farklı değişkenlerle incelenebilir. Kişilik özelliklerinin akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olduğu dikkate alındığında, öğrencilerin kişilik özelliklerine yönelik müdahale çalışmaları yapılabilir. Bu araştırmada özdenetim arttığında akademik erteleme davranışlarının azaldığı ortaya çıkmıştır. Bu açıdan öğrencilerin özdenetimini artırmaya ve geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Benzer şekilde nevroz ve deneyime açıklık kişilik özelliği baskın olan bireylere yönelik psikolojik danışmanlık hizmetleri yürütülebilir. Dışadönüklük özelliğinin kontrol edilmesine yönelik destek sunulabilir. Bu sonuçlar bağlamında akademik erteleme kişilik özellikleri ile açıklanabildiği görülmektedir. Bu açıdan mevcut araştırma akademik erteleme davranışını azaltmaya katkı sağlayabilir. Yükseköğretim kurumlarında bulunan ruh sağlığı uzmanları araştırma sonuçlarından yararlanabilir. Özellikle akademik erteleme davranışını azaltmaya yönelik hazırlanacak programlarda kişilik özelliklerini dikkate almaları önerilmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının nedenlerini belirlemede nitel çalışmalar yapılabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Abu, N. K., Gökdere, M., & Çakır, R. (2015). Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışı İle Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1311-1330.
- Akbaş, C., H. (2019). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılığı ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Akdamar, E., & Kızılkaya, Y.M. (2022). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme eğilimleri ile umutsuzluk seviyeleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 212-221. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.844605>.
- Akdoğan, A. (2013). *Farklı depresyon anksiyete stres düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr>
- Aslan, S., & Yalçın, M. (2013). Öğretmenliğe İlişkin Tutumun Beş Faktör Kişilik Tipiyle Yordanması. *Milli Eğitim*, (197), 169-179.
- Atamtürk, E., Çalık Var, E. & Gökler, R. (2020). Sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin internet bağımlılıkları ve akademi erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 1-20.
- Ay, Ş., Arslan, F.Z., Adıgüzel, İ. & Çoban, K. (2019). Lise öğrencilerinin akademik öz-yeterlik algısı ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 116-126.
- Ayan, A. (2020). Mutluluk Düzeyinin Atılganlık ve Genel Erteleme Davranışı Üzerine Etkisi. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(4), 788-805.
- Balkis, M., & Duru, E. (2010). Akademik Erteleme Eğilimi, Akademik Başarı İlişkisinde Genel ve Performans Benlik Saygısının Rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 159-170.
- Balkis, M., & Duru, E. (2022). Akademik Erteleme Ölçeği'nin Kısa Formunun Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (54), 410-425. <https://doi.org/10.9779/pauefd.952291>
- Balkis, M., & Duru, E. (2007). The evaluation of the major characteristics and aspects of the procrastination in the framework of psychological counseling and guidance. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 376-385.
- Baltacı, A. (2017). Erteleme Davranışı Eğilimi ve Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Okul Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 56-80.
- Başaran, İ. E., (2000). *Eğitim yönetimi*, Ankara: Feryal Matbaası.
- Berber-Çelik, Ç. & Odacı, H. (2015). Akademik Erteleme Davranışının Bazı Kişisel ve Psikolojik Değişkenlere Göre Açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 31-47.
- Bernard, L. C. (2010). Motivation and personality: Relationships between putative motive dimensions and the five factor model of personality. *Psychological Reports*, 106(2), 613-631. <https://doi.org/10.2466/PRO.106.2.613-631>
- Bulut, R., & Ocak, G. (2017). Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışlarını Etkileyen Etmenler. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 75-90.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (İ. D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyükoztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chen, X. Z., & Lu, Y. (2016). An Empirical Study on the Relationship between Academic Procrastination and Internet Addiction among College Students—A Case Study of Huazhong Agricultural University. *Journal of Xuzhou Engineering College (Social Science Edition)*, 31, 98-102. <https://doi.org/10.3969/j.issn.1674-3571.2016.04.018>.
- Chow, H. P. H. (2011). Procrastination among undergraduate students: Effects of emotional intelligence, school life, self-evaluation, and self-efficacy. *Alberta Journal of Educational Research*, 57(2), 234- 240. <https://doi.org/10.11575/ajer.v57i2.55479>

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 301-321.
DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Çakıcı, A. (2021). Sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik ertelemeleri ile sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(46), 855-875.*
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik spss ve LISREL uygulamaları*, (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, T. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 14(1), 56-64*
- Düşmez, İ. (2013). *Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşımına Dayalı Akademik Erteleme Davranışını Önleme Eğitim Programının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışları Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Engin, G., & Genç, S. Z. (2020). Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Ekran Kullanım Süreleri ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 314-325.*
- Feist, J., & Feist, G. J. (2009). *Theories of Personality* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Ferrari, J. R. & Pychyl, T. A. (2012). "If i wait my partner will do it:" the role of conscientiousness as a mediator in the relation of academic procrastination and perceived social loafing. *North American Journal of Psychology, 13-24.*
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5. Baskı). Londra: SAGE Publications.
- Flett, G. L., Blankstein, K. R., Hewitt, P. L., & Koledin, S. (2006). Components of perfectionism and procrastination in college students. *Social Behavior and Personality: An International Journal, 20(2), 85– 94.* <https://doi.org/10.2224/sbp.1992.20.2.85>
- Glas, R., Prichard, J., Lafortune, A. & Schwab, N. (2013). The influence of personality and Facebook use on student academic performance. *Issues in Information Systems, 14(2), 119-126.*
- Gülebağlan, C.(2003). Öğretmenlerin İşleri Son Ana Erteleme Eğilimlerinin, Mesleki Yeterlilik Algıları, Mesleki Deneyimleri ve Branşları Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gün, F., Turabik, T., & Atanur Baskan, G. (2020). Akademik özyeterlik ile akademik erteleme eğilimi ilişkisi: Aday öğretmenler üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35(4), 815-826.* <https://doi.org/10.16986/HUJE.2019051688>.
- Güngör, A. B., & Koçak, O. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(2), 397-419.*
- Gürkan, U., & Gündoğdu İ. (2019). Fen, Matematik ve Sosyal Bölümlerde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Yürütücü Biliş Becerilerinin Akademik Mükemmeliyetçiliklerinin ve Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 13(1), 152-175.*
- Horzum, M. B., Ayas, T., & Padır, M. A. (2017). Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması Adaptation of Big Five Personality Traits Scale to Turkish Culture. *Sakarya University Journal of Education, 7(2), 398-408.*
- Johnson, J. L., & Bloom, A. M. (1995). An analysis of the contribution of the five factors of personality to variance in academic procrastination. *Personality and Individual Differences, 18(1), 127– 133.* [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(94\)00109-6](https://doi.org/10.1016/0191-8869(94)00109-6)
- Kağan, M., Çakır, O., İlhan, T., & Kandemir, M. (2010). The explanation of the academic procrastination behaviour of university students with perfectionism, obsessive-Compulsive and five factor personality traits. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2(2), 2121–2125.* <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.292>
- Kağan, M. (2009). Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışını Açıklayan Değişkenlerin Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42(2), 113-128.*
- Kandemir, M. (2010). *Akademik Erteleme davranışını açıklayıcı bir model*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kandemir, M. (2014). A model explaining academic procrastination behavior. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 4(3), 2014, 51-72.*
- Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1), 301-321.*
DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (31. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, H., Karatas, H., Bademcioglu, M., & Bademcioglu, M. (2015). The Explanation of The Academic Procrastination Behaviour of Pre-Service Teachers With Five Factor Personality Traits. *The International Journal of Research in Teacher Education*, 6(2), 11-25.
- Lee, D.-g., Kelly, K. R., & Edwards, J. K. (2006). A closer look at the relationships among trait procrastination, neuroticism, and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*, 40(1), 27–37. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.05.010>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2003). *Personality in Adulthood: A Five Factor Theory Perspective*. New York: The Guilford Press.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2008). *The Five-Factor Theory of Personality*. O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin içinde, *Handbook of Personality: Theory and Research* (3rd ed.) (s.159-181). New York: The Guilford Press.
- Memduhoğlu, H. B., & Şahin, M. (2021). Okul Yöneticilerinde Genel Erteleme Davranışının Kişilik Özellikleri İle İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1804-1840. <https://doi.org/10.29299/kefad.869867>.
- Milgram, N., & Toubiana, Y. (1999). Academic anxiety, academic procrastination, and parental involvement in students and their parents. *The British journal of educational psychology*, 69 (Pt 3), 345–361. <https://doi.org/10.1348/000709999157761>
- Montgomery, D.C., Peck, E.A. & Vining, G.G. (2013). *Doğrusal regresyon analizine giriş*, (Çev. M. Aydın Erar), Beşinci Baskı, Eylül, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Moon, S., & Illingworth, A., (2005). Exploring the dynamic nature of procrastination: A latent growth curve analysis of academic procrastination. *Personality and Individual Differences*, 38(2), 297–309.
- Nurlu, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışının yordanmasına ilişkin bir çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Özcanlı, N., & Kozikoğlu, İ. (2023). Ortaokul Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri Üzerine Bir İnceleme. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1565-1582. doi.org/10.17240/aibuefd.2023..-1175870
- Özer, A., & Altun, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 45-72.
- Özer, B. U., Demir, A., & Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *Journal of Social Psychology*, 149(2), 241–257. <https://doi.org/10.3200/SOCP.149.2.241-257>
- Patrzek, J., Grunschel, C. & Fries, S. (2012). Academic procrastination: The perspective of university counsellors. *International Journal of Advancement Counselling*, 34, 185-201.
- Pychyl, T. A., Lee, J. M., Thibodeau, R., & Blunt, A. (2000). Five days of emotion: An experience sampling study of undergraduate student procrastination. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 239.
- Saracaloğlu, A. S., Dinçer, B., & Gerçeker, C. S. (2018). The relationship between music teacher candidates' academic and general procrastination tendencies and test anxiety. *Journal of Education and Training Studies*, 6(9), 174-183. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i9.3456>.
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 503–509. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.503>
- Stead, R., Shanahan, M., & Neufeld, R. (2010). “I’ll go to therapy, eventually”: Procrastination, stress and mental health. *Personality and Individual Differences*, 49(3), 175-180.
- Steel P. (2007). The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological bulletin*, 133(1), 65–94. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.133.1.65>
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological bulletin*, 133(1), 65-94.

Aras, E. (2025). Üniversite öğrencilerinde beş faktör kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 301-321.
DOI. 10.51460/baebd.1457940

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (1), 301-321.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2025), 16 (1), 301-321.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Steel, P., & Ferrari, J. (2013). Sex, education and procrastination: An epidemiological study of procrastinators' characteristics from a global sample. *European Journal of Personality, 27*(1), 51-58. <http://dx.doi.org/10.1002/per.1851>
- Steel, P., & Klingsieck, K. B. (2016). Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist, 51*(1), 36-46. <https://dx.doi.org/10.1111/ap.12173>
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics* (7. Baskı). New York, NY: Pearson.
- Tatlıoğlu, K. (2013). Beş Faktör Kişilik Kuramı Bağlamında Kişilik Kavramına Genel Bir Bakış. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3*(6), 127-146.
- Tortumlu, M., & Uzun, K. (2024). Genç yetişkinlerdeki akademik erteleme eğiliminin yordayıcısı olarak modern çağın zaman tuzakları: Akademik ertelemenin çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi. A. Novruzov & G. Mukhamedov (Ed.), 9th International education and innovative sciences congress full text book içinde (ss. 127-140). IKSAD Publications.
- Uzun Özer, B. (2009). Academic procrastination in group of high school students: Frequency, possible reasons and role of hope. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 4*(32), 12-19.
- Uzun Özer, B.U., Demir, A. & Ferrari, J. (2009) Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology, 149*(2), 241-257. <http://dx.doi.org/10.3200/SOCP.149.2.241-257>.
- Vedel, A. & Poropat, A.E. (2017). Personality and Academic Performance. In: Zeigler-Hill, V., Shackelford, T. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Springer, Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-28099-8-989-1>
- Vreeke, L. J. & Muris, P. (2012). Relations between behavioral inhibition, big five personality factors, and anxiety disorder symptoms in non-clinical and clinically anxious children. *Child Psychiatry & Human Development, 43*(6), 884-894.
- Wilkinson, T., & Hansen, J. İ. C. (2006). The Relationship Among Leisure interests, Personality Traits, Affect, and Mood. *American Counseling Association, 39*, 31-41.
- Yakut, E., & Kuru Sönmez, Ö. (2020). Sosyal medya bağımlılığı ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkide sosyal medya kullanım amaçlarının rolü: Bir yapısal eşitlik modeli çalışması. *Business and Management Studies: An International Journal, 8*(2), 2193-2214. <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v8i2.1503>
- Yazgan İnanç, B., & Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yazıcı, H., Albayrak, E., & Reisoğlu, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Kişilik Özellikleri, Akademik Öz-Yeterlik, Akademik Kontrol Odağı ve Akademik Erteleme, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(38), 90-102
- Yılmazsoy, B., & Kahraman, M. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3*(4), 9-29.
- Yurdakoş, K., & Biçer, E. B. (2019). İnternet bağımlılık düzeyinin akademik ertelemeye etkisi: Sağlık yönetimi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(1), 243-278.
- Zakeri, H., Esfahani, B.N., & Razmjoe, M. (2013). Parenting styles and academic procrastination. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 84*, 57-60.
- Zamkı, M.N. (2022). *Üniversite Öğrencilerinde Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.